

## การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในเวียดนาม: สถานการณ์และโอกาส

### Foreign Direct Investment in Vietnam: Situations and Opportunities

Received: November 11, 2021

Revised: December 09, 2021

Accepted: December 22, 2021

กริช อึ้งวิฑูรสถิตย์<sup>1</sup> และจรินทร์ เจริญศรีวัฒนกุล<sup>2</sup>

Kich Aungvitulsatit and Jarin Charoensriwattanakul

#### บทคัดย่อ

ประเทศเวียดนามมีความได้เปรียบจากปัจจัยภายในประเทศ ซึ่งดึงดูดจากสิทธิประโยชน์ของนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ การได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร และทำข้อตกลงการค้าเสรี รวม 13 ฉบับกับ 53 ประเทศ/ดินแดน ส่งผลให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยระหว่างปี พ.ศ. 2560-2563 มีมูลค่าปีละประมาณ 30,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ นักลงทุนไทยอยู่ในอันดับ 8 ในแง่ของการลงทุนสะสม (ระหว่าง 1 มกราคม พ.ศ. 2530 – 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563) คิดเป็นมูลค่า 12,839.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น แต่ยังมีอุตสาหกรรมที่น่าสนใจสำหรับนักลงทุนไทย ได้แก่ ธุรกิจค้าปลีก อุตสาหกรรมแปรรูป อุตสาหกรรมสนับสนุน อุตสาหกรรมปศุสัตว์ ซึ่งนักลงทุนไทยมีศักยภาพที่จะเข้าไปลงทุนเองหรือเป็นพันธมิตรกับนักลงทุนชาวเวียดนาม แต่การเข้าไปลงทุนในประเทศเวียดนามมีข้อจำกัดหลาย ๆ ด้าน ดังนั้น นักลงทุนไทยจึงต้องมีความพร้อมก่อนเข้าไปลงทุน

**คำสำคัญ:** การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ, โอกาส , ข้อจำกัด

#### ABSTRACT

The advantages of Vietnam are derived from its domestic factors, foreign direct investment incentives policies, Generalized System of Preference (GSP), and its thirteen Free Trade Agreements with fifty-three countries/territories. This results in the steady increase in foreign direct investment (FDI). During the period from 2017 to 2020, FDI was 30 billion USD annually. Thai investors ranked 8th in terms of accumulated investments (from January 1, 1987 to November 30, 2020) with the amount of 12,839.6 million USD, mostly in labor intensive industries. Interesting

<sup>1</sup> นักวิชาการอิสระ; Independent scholar; Email: sct@euithailand.com

<sup>2</sup> อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย; Lecturer, School of Economics, School of Economics, University of the Tahi Chamber of Commerce; Email: jarin494949@gmail.com

industries for Thai investors are retail businesses, product processing industries, supporting industries, and the livestock industry. Thai investors have the potential to invest independently or jointly invest with Vietnamese investors. However, making investments in Vietnam is still subject to many limitations. Therefore, Thai investors must be well prepared prior to making an investment.

**Keywords:** Foreign Direct Investment, Opportunities, Limitations

## บทนำ

ประเทศเวียดนามได้พัฒนาเศรษฐกิจ การค้า และปัจจัยการผลิตอย่างต่อเนื่องหลังจากรวมเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้เข้าด้วยกันเป็นสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามเมื่อปี พ.ศ. 2519 ปัจจุบันประเทศเวียดนามเป็นประเทศผู้ผลิตที่สำคัญในภูมิภาคอาเซียนมีอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ระหว่าง ปี พ.ศ. 2557-2562 มากกว่าร้อยละ 6.0 ต่อปี ตลอดช่วงเวลาดังกล่าวมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยอยู่ที่ ร้อยละ 6.5 ต่อปี และตามรายงานของสำนักงานสถิติของประเทศเวียดนาม (The General Statistics Office of Vietnam) ในปี พ.ศ. 2563 ซึ่งเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) GDP ของประเทศเวียดนามยังขยายตัวร้อยละ 2.91 เทียบกับปี พ.ศ. 2562 (สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงเทพมหานคร, 2563, น.1) ซึ่งต่ำสุดในรอบ 30 ปี แต่ยังเป็นอัตราการขยายตัวที่สูงที่สุดในกลุ่มประเทศอาเซียน ส่วนการขยายตัวของ GDP ของประเทศเวียดนาม ในปี พ.ศ. 2564 กำหนดไว้ที่ร้อยละ 6.5 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2564, น. 3)

นอกจากนี้ รัฐบาลเวียดนามยังมีแผนที่จะพัฒนาเป็นประเทศอุตสาหกรรมสมัยใหม่ในปี พ.ศ. 2578 โดยมีผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ภายในปีดังกล่าวอยู่ที่ 1.59 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2563 ซึ่งอยู่ที่ 341,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ถึง 5 เท่า (สำนักการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงเทพมหานคร, 2563, น. 1) ประกอบกับประเทศเวียดนามมีความได้เปรียบจากปัจจัยการผลิตในประเทศที่อุดมสมบูรณ์ที่ตั้งของประเทศอยู่ใกล้กับประเทศที่มีขนาดใหญ่ (เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้) การให้สิทธิประโยชน์แก่นักลงทุนจากต่างประเทศที่น่าสนใจหลายด้าน รวมถึงประเทศเวียดนามได้ทำข้อตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreement--FTA) รวม 13 ฉบับกับ 53 ประเทศ/ดินแดน ทำให้มีตลาดส่งออกขนาดใหญ่ จึงเป็นที่สนใจของนักลงทุนต่างชาติที่จะใช้เป็นฐานการผลิตระดับโลกเพื่อการส่งออก

นักลงทุนไทยได้เล็งเห็นถึงความได้เปรียบของการใช้ประเทศเวียดนามเป็นฐานการผลิต จึงมีอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เริ่มเข้าไปทำการค้าการลงทุนในประเทศเวียดนามตั้งแต่มีการรวมเป็นประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม โดยมีการลงทุนสะสม (ระหว่าง 1 มกราคม พ.ศ. 2530 – 30 พฤศจิกายน

พ.ศ. 2563) จำนวน 596 โครงการ มูลค่า 12,839.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็นอันดับ 8 ใน 139 ประเทศ/ดินแดน (สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงฮานอย, 2563, น. 5) แต่การลงทุนในประเทศเวียดนามมีข้อจำกัดหลายด้านที่สำคัญ ได้แก่ ระเบียบกฎเกณฑ์การลงทุนที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย และแตกต่างกันไปในแต่ละจังหวัด มีการละเมิดลิขสิทธิ์สูง และการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรักดีต่อองค์กร ดังนั้น นักลงทุนไทยที่ต้องการเข้าไปลงทุนในเวียดนาม นอกจากจะศึกษาสิทธิประโยชน์แล้ว ยังต้องศึกษาข้อจำกัดต่าง ๆ เพื่อปกป้องสิทธิของนักลงทุนเอง และจัดเตรียมช่องทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ดังนั้น ผู้ประกอบการไทยที่ต้องการย้ายฐานหรือขยายการผลิตไปยังประเทศเวียดนามจึงควรทราบถึงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและการลงทุน โอกาสที่เอื้ออำนวย รวมทั้งข้อจำกัดของการลงทุนในเวียดนาม เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจและเตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้าน ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงจากการเข้าไปลงทุน

### สถานการณ์ที่เอื้อต่อการลงทุนในเวียดนาม

เวียดนามเป็นประเทศที่มีเสถียรภาพทางการเมืองเพราะมีการปกครองระบอบสังคมนิยมที่มีพรรคการเมืองเดียว จึงสามารถกำหนดนโยบายและกำกับดูแลได้อย่างต่อเนื่อง มีนโยบายเป็นมิตรกับทุกประเทศ และมีความก้าวหน้าในการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (Infrastructure) ตลอดจนมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ เช่น พืชผลทางการเกษตร สัตว์น้ำ แร่ธาตุต่าง ๆ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่นักลงทุนต่างชาติให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก ๆ นอกจากนี้ประเทศเวียดนามยังมีโครงสร้างประชากรในวัยทำงานที่เหมาะสม กล่าวคือ ประชากรอยู่ในวัยทำงาน (อายุ 15-59 ปี) มีจำนวนมากกว่า 63 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 65 ของประชากรทั้งหมด และอายุเฉลี่ยของประชากรในวัยแรงงานอยู่ที่ 36 ปี จึงมีความพร้อมที่จะเป็นฐานรองรับการผลิต และมีค่าจ้างขั้นต่ำวันละ 5.00-5.75 ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งคิดเป็นครึ่งหนึ่งของค่าจ้างแรงงานไทย นับเป็นความได้เปรียบของการลงทุนในอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น (Labour Intensive Industry) และยังมีค่าไฟฟ้าต่ำกว่าประเทศไทยประมาณร้อยละ 40 (ธนวัฒน์ พนิตพงศ์ศรี และณัฐพล จรุงพิพัฒน์กุล, ตุลาคม 2563)

จากโครงสร้างประชากรดังกล่าว ทำให้คาดว่ากำลังซื้อของชนชั้นกลางจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 13 ในปี พ.ศ. 2561 เป็นร้อยละ 26 ในปี พ.ศ. 2569 หรือเพิ่มเป็น 2 เท่า ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระยะ 5 ปี(พ.ศ. 2564-2568)ได้กำหนดให้มูลค่าการค้าภายในประเทศต่อ GDP เพิ่มขึ้นเป็น 13.5 ในปีพ.ศ. 2568 โดยมีอัตราการขยายตัวของยอดค้าปลีกสินค้าอุปโภคบริโภคและบริการในปี พ.ศ. 2564-2568 อยู่ที่ร้อยละ 9.0-9.5 ต่อปี (สำนักงานการค้าในต่างประเทศ ณ นครโฮจิมินห์, 2564, น. 2) นับเป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างความเชื่อมั่นแก่นักลงทุนที่จะมีตลาดจำหน่ายภายในประเทศขนาดใหญ่ขึ้นตามการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจและการเพิ่มขึ้นของจำนวน

ประชากร จึงเป็นโอกาสของนักลงทุนไทยที่จะเข้าไปตั้งโรงงานผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค ประกอบธุรกิจการค้าและธุรกิจให้บริการ ซึ่งมีศักยภาพทางด้านนี้อย่างมาก

ส่วนความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ประเทศเวียดนามเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน (ASEAN Economic Community-- AEC) ซึ่งได้รับสิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีอากรในการค้าระหว่างกันแล้ว และได้รับสิทธิการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (Most – Favored – Nation Treatment-- MFN) จาก 89 ประเทศ (รวมสหภาพยุโรป 25 ประเทศ) และยังได้รับอัตราภาษีพิเศษ (Preferential Tariff) จากประเทศสหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และออสเตรเลีย ในกรณีที่สินค้าส่งออกไม่ได้อยู่ในข่ายการลดหย่อนภาษี รวมถึงสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร (GSP) จากประเทศดังกล่าว (หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย, 2554, น. 22) นอกจากนี้ประเทศเวียดนามยังได้ทำข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) รวม 13 ฉบับกับ 53 ประเทศ/ดินแดน ที่สำคัญได้แก่ ความตกลงกับสหภาพเศรษฐกิจยูเรเชีย (Eurasian Economic Union--EAEU) ความตกลงหุ้นส่วนของทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Comprehensive and Progressive Trans – Pacific Partnership--CPTPP) และ EU – Vietnam FTA 40 (ธนวัฒน์ พินิตพงศ์ศรี และณัฐพล จรุงพิพัฒน์กุล, 2020, น. 8) ทำให้เวียดนามมีตลาดต่างประเทศขนาดใหญ่และเสียภาษีนำเข้าอัตราต่ำในกลุ่ม จึงมีความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลกที่สำคัญ ส่งผลให้มูลค่าการค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 428,126 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2560 เป็น 545,355 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2563 เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 11.8 ต่อปี และมีดุลการค้าเกินดุลตลอดช่วงระยะเวลาดังกล่าว โดยเพิ่มขึ้นจาก 2,112 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2560 เป็น 19,955 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2563 เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 96.1 ต่อปี (ตารางที่ 1) ส่งผลให้สิ้นปี พ.ศ. 2563 มีทุนสำรองระหว่างประเทศ 94.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ สามารถรองรับการนำเข้าได้ 3.7 เดือน (ฝ่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2564, น. 3) แสดงถึงสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศเวียดนามที่มีการขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพและแข็งแกร่ง จึงเป็นปัจจัยหนึ่งในการดึงดูดนักลงทุนต่างชาติที่เล็งหาแหล่งผลิตที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่มั่นคงและมีศักยภาพทางการตลาดเข้าไปลงทุน

## ตาราง 1 สถิติการค้าระหว่างประเทศเวียดนามกับตลาดโลก

(หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

| ปี           | พ.ศ. 2560 |             | พ.ศ. 2561 |             | พ.ศ. 2562 |             | พ.ศ. 2563 |             |
|--------------|-----------|-------------|-----------|-------------|-----------|-------------|-----------|-------------|
|              | อัตราการ  |             | อัตราการ  |             | อัตราการ  |             | อัตราการ  |             |
| รายการ       | มูลค่า    | ขยายตัว (%) | มูลค่า    | ขยายตัว (%) | มูลค่า    | ขยายตัว (%) | มูลค่า    | ขยายตัว (%) |
| มูลค่าการค้า | 428,126   | 21.8        | 480,566   | 12.2        | 517,260   | 7.6         | 545,355   | 5.4         |
| การส่งออก    | 215,119   | 21.8        | 243,697   | 13.3        | 264,189   | 8.4         | 282,655   | 7.0         |
| การนำเข้า    | 213,007   | 21.9        | 236,869   | 11.2        | 253,071   | 6.8         | 262,700   | 3.7         |
| ดุลการค้า    | 2,112     | 18.9        | 6,828     | 223.3       | 11,118    | 62.8        | 19,955    | 79.5        |

**ที่มา** รายงานสถานการณ์การค้า การลงทุน ของเวียดนามในเดือนธันวาคม 2563, โดยสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ นครโฮจิมินห์, 2564, สืบค้นจาก

[https://www.ditp.go.th/contents\\_attach/690887/690887.pdf](https://www.ditp.go.th/contents_attach/690887/690887.pdf)

นอกจากนี้ สงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีนกับสหรัฐอเมริกาได้ส่งผลให้เกิดความไม่แน่นอนต่อสถานการณ์การค้าโลก ทำให้นักลงทุนต่างชาติที่มีความเชื่อมโยงในห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ในจีน ต้องปรับกลยุทธ์ด้วยการมองหาแหล่งห่วงโซ่อุปทานใหม่ที่เหมาะสม กล่าวคือ มีปริมาณวัตถุดิบที่เพียงพอและมีต้นทุนการผลิตต่ำ โดยให้ความสำคัญกับเครือข่ายห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain network) ในอาเซียน ซึ่งเป็นภูมิภาคที่ได้จัดตั้งเป็นประชาคมเศรษฐกิจที่มีประชากรมากกว่า 650 ล้านคน มีผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ประมาณ 3.2 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ จึงเป็นประชาคมที่มีตลาดการค้าและตลาดแรงงานขนาดใหญ่ มีค่าจ้างแรงงานต่ำ และมีผลิตภาพของแรงงาน (Productivity) ในระดับที่ยอมรับได้ ทั้งยังได้ทำข้อตกลงการค้าเสรีเชื่อมโยงกับประเทศนอกประชาคม เช่น อาเซียน +6 ที่มีเศรษฐกิจขนาดใหญ่ และเมื่อพิจารณาทางด้านภูมิศาสตร์และเศรษฐกิจแล้ว เวียดนามเป็นตัวเลือกที่สำคัญในการผลิตเพื่อส่งออกแทนจีน กล่าวคือ ตั้งอยู่ใกล้ประเทศที่มีเศรษฐกิจขนาดใหญ่ เช่น จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ฮ่องกง และได้เปรียบในเรื่องค่าจ้างแรงงานที่เป็นเพียงร้อยละ 35-38 ของค่าจ้างขั้นต่ำในจีน (SCB Economic Intelligence Center , 2562) อีกทั้งมีโครงสร้างประชากรที่เหมาะสมตามที่ได้กล่าวมาแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี พ.ศ. 2563 ที่ผ่านมามีรัฐบาลญี่ปุ่นได้อนุมัติงบประมาณวงเงิน 2,300 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงบประมาณกระตุ้นเศรษฐกิจเพื่อสนับสนุนนักลงทุนญี่ปุ่นให้ย้ายฐานการผลิต

ออกจากจีน เพื่อหลีกเลี่ยงสงครามการค้าที่คาดว่าจะทวีความรุนแรงมากขึ้น และเพื่อปรับปรุงช่องว่างของห่วงโซ่อุปทานที่เกิดจากโควิด-19 โดยมีบริษัทญี่ปุ่น 15 แห่งย้ายฐานการผลิตไปยังเวียดนาม (Virat Jiratikarnkul, 2020, p. 6) ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมที่ต้องการความหลากหลายของห่วงโซ่อุปทานและลดการพึ่งพาตลาดในจีน เช่น อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง จึงเป็นโอกาสที่นักลงทุนไทยที่มีศักยภาพในการผลิตชิ้นส่วนเพื่อเป็นวัตถุดิบป้อนอุตสาหกรรมดังกล่าว นอกจากนี้ จากการสำรวจของ JETRO ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 พบว่า ประมาณร้อยละ 47 จากจำนวน 900 แห่งของบริษัทญี่ปุ่นที่ลงทุนในเวียดนาม มีแผนงานที่จะขยายการผลิต เช่น อุตสาหกรรมผลิตสินค้าปกติและสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มสูง (Normal and High – value Added Good) โฉจิสติกส์ (Vietnam News Agency, 2020, p. 6) จึงเพิ่มโอกาสแก่นักลงทุนไทยในการลงทุนอุตสาหกรรมสนับสนุน (Supporting Industry) มากขึ้น

### การลงทุนจากต่างประเทศในเวียดนาม

ผลจากปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการลงทุนในเวียดนามทั้งด้านภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ ความสงบทางการเมืองและสังคม ทำให้การลงทุนโดยตรงจากประเทศ (Foreign Direct Investment--FDI) ในเวียดนามตั้งแต่มีการจัดเก็บสถิติเมื่อปี พ.ศ. 2530 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แม้ว่าในปี พ.ศ. 2563 ที่ผ่านมาจะเกิดการแพร่ระบาดของโควิด-19 จนทำให้จำนวนโครงการและมูลค่าการลงทุนลดลงจากปี พ.ศ. 2562 มากกว่าร้อยละ 30 โดยมูลค่าการลงทุนระหว่างเดือนมกราคม-พฤศจิกายน พ.ศ. 2563 ลดลงเหลือ 26,432.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีการลงทุนสะสม (ระหว่าง 1 มกราคม พ.ศ. 2530-30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563) จำนวน 32,915 โครงการ มูลค่า 382,893.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ตาราง 2) สำหรับประเทศที่มีการการลงทุนสะสมมากที่สุด 5 อันดับแรกได้แก่ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ไต้หวัน และฮ่องกง ซึ่งล้วนเป็นประเทศในทวีปเอเชีย โดยประเทศไทยลงทุนสะสมจำนวน 596 โครงการ มูลค่า 12,839.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ อยู่ในอันดับ 8 ส่วนใหญ่ลงทุนทางด้านอุตสาหกรรมการผลิตและแปรรูป การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน ธุรกิจค้าปลีก ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ อุตสาหกรรมเคมี เป็นต้น

**ตาราง 2** การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในเวียดนาม

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ

| ประเทศ               | พ.ศ. 2561                |          | พ.ศ. 2562                |          | พ.ศ. 2563<br>(ม.ค.-พ.ย.) |          | การลงทุนสะสม<br>(1 ม.ค.2530-<br>30 พ.ย.2563) |           |
|----------------------|--------------------------|----------|--------------------------|----------|--------------------------|----------|----------------------------------------------|-----------|
|                      | จำนวน<br>โครงการ<br>ใหม่ | มูลค่า   | จำนวน<br>โครงการ<br>ใหม่ | มูลค่า   | จำนวน<br>โครงการ<br>ใหม่ | มูลค่า   | จำนวน<br>โครงการ                             | มูลค่า    |
| เกาหลีใต้            | 1,043                    | 7,212.1  | 1,137                    | 7,917.0  | 573                      | 3,702.1  | 8,958                                        | 70,505.6  |
| ญี่ปุ่น              | 429                      | 8,599.0  | 435                      | 4,137.6  | 251                      | 2,111.4  | 4,624                                        | 60,122.4  |
| สิงคโปร์             | 226                      | 5,071.0  | 296                      | 4,501.7  | 225                      | 8,076.5  | 2,613                                        | 56,312.3  |
| ไต้หวัน              | 133                      | 1,074.2  | N/A                      | N/A      | 34                       | 1,764.7  | 2,777                                        | 33,708.6  |
| ฮ่องกง               | 159                      | 3,231.6  | 328                      | 7,868.6  | 187                      | 1,729.5  | 1,920                                        | 25,371.3  |
| หมู่เกาะ<br>เวอร์จิน | N/A                      | N/A      | N/A                      | N/A      | 29                       | 879.2    | 870                                          | 22,241.3  |
| จีน                  | 389                      | 2,464.9  | 683                      | 4,062.9  | 311                      | 2,402.2  | 3,094                                        | 18,288.3  |
| ไทย                  | 40                       | 762.4    | N/A                      | N/A      | 115                      | 1,999.1  | 569                                          | 12,839.6  |
| อื่น ๆ               | 627                      | 7,050.4  | 1,004                    | 9,531.3  | 588                      | 3,767.6  | 7,463                                        | 83,519.7  |
| รวม                  | 3,046                    | 35,465.6 | 3,883                    | 38,019.1 | 2,313                    | 26,432.3 | 32,915                                       | 382,893.1 |

หมายเหตุ: N/A หมายถึง ไม่มีข้อมูล

**ที่มา** รายงานสถานการณ์เศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศ: สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม, สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงเทพมหานคร, พฤศจิกายน 2563

จากตาราง 2 แม้เกิดการแพร่ระบาดของโควิด-19 แต่การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในเวียดนามลดลงไม่มากนักเมื่อเทียบกับประเทศอื่นในภูมิภาคนี้ ซึ่งตาม World Investment Report 2021 จัดทำโดยการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา (UNCTAD) พบว่าติดอันดับ 1 ใน 20 ของประเทศที่มีเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสูงที่สุดในโลก (ไทยรัฐ, 2564, น. 8) แสดงถึงสภาพทางกายภาพที่แข็งแกร่งที่สามารถสร้างความเชื่อมั่นแก่นักลงทุน นอกจากนี้ นักลงทุนส่วนใหญ่เป็นคนเชื้อสายเอเชีย จึงมีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งประเทศผู้ลงทุนและประเทศผู้รับทุนย่อมส่งผลดีต่อสภาพการอยู่ร่วมกันและการติดต่อค้าขายระหว่างกัน ซึ่งประเทศไทยก็เป็นมิตรกับประเทศเหล่านี้และจะมีการติดต่อการค้ามาเป็นเวลายาวนาน จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อนักลงทุนไทยที่เข้าไปลงทุนในเวียดนาม

## รูปแบบการจัดตั้งธุรกิจของต่างชาติ

ตามกฎหมายการลงทุนของเวียดนาม นักลงทุนต่างชาติที่ต้องการจัดตั้งธุรกิจสามารถได้ 6 รูปแบบ ดังนี้ (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2561, น. 28-30)

1. กิจการที่ต่างชาติเป็นเจ้าของทั้งหมด (Wholly Foreign – owned Enterprise) เป็นการลงทุนโดยชาวต่างชาติทั้งหมด จัดตั้งในรูปแบบของบริษัทจำกัดที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายของเวียดนาม ผู้ลงทุนจึงมีอำนาจเต็มในการบริหาร มีระยะเวลาในการลงทุน 50-70 ปี และไม่มีข้อจำกัดด้านเงินลงทุน แต่มีข้อเสียคือ เนื่องจากการเป็นกิจการของชาวต่างชาติ จึงอาจไม่ได้รับความสะดวกในการติดต่อประสานงานกับหน่วยราชการต่าง ๆ ของเวียดนาม และประสบปัญหาการถือครองกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินต่าง ๆ

2. สำนักงานตัวแทน (Representative Office) เป็นการจัดตั้งผู้แทนการค้าและการลงทุน และให้บริการด้านต่าง ๆ แทนบริษัทแม่ในต่างประเทศ จึงสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้นำเข้าและผู้บริโภคในเวียดนามได้ง่าย แต่มีข้อเสียคือ ไม่สามารถดำเนินการซื้อขายสินค้าโดยตรงแก่ผู้นำเข้าหรือผู้บริโภค และยังมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง เช่น ค่าเช่าสถานที่ทำงาน เงินเดือนพนักงาน เป็นต้น

3. สาขาบริษัทต่างประเทศ (Foreign Company Branch) ต้องจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายในประเทศของนักลงทุนมาแล้วมากกว่า 5 ปี

4. กิจการร่วมทุน (Joint Venture--JV) เป็นรูปแบบการลงทุนที่รัฐบาลเวียดนามส่งเสริมมากที่สุด มีข้อดีคือ นักลงทุนต่างชาติสามารถอาศัยหุ้นส่วนชาวเวียดนามที่มีความรู้กฎระเบียบต่าง ๆ ของเวียดนามที่ดีกว่า และสามารถติดต่อประสานงานกับหน่วยงานของรัฐได้คล่องตัวกว่าเป็นผู้ดำเนินการ ทำให้ได้รับความสะดวกรวดเร็ว แต่มีข้อเสียคือ นักลงทุนเวียดนามมักใช้ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างในการร่วมทุน ซึ่งมักประเมินมูลค่าสูงกว่าความเป็นจริง ทำให้นักลงทุนต่างชาติเสียเปรียบ

5. สัญญาร่วมลงทุนธุรกิจ (Business Co-operation Contract--BCC) เป็นการร่วมทุนทางธุรกิจระหว่างนักลงทุนต่างชาติกับนักลงทุนเวียดนามในธุรกิจที่ชาวเวียดนามขาดความชำนาญ จึงมีข้อดีคือ ใช้เงินลงทุนน้อย ได้รับผลตอบแทนที่ชัดเจน และนักลงทุนสามารถโอนผลกำไรกลับประเทศแม่ได้ค่อนข้างง่าย แต่มีข้อเสียคือ นักลงทุนต่างชาติขาดอิสระในการบริหาร และไม่มีข้อจำกัดความรับผิดชอบหากเกิดการขาดทุน

6. กิจการที่ทำสัญญากับภาครัฐ เป็นรูปแบบที่ทำข้อตกลงระหว่างภาครัฐกับนักลงทุนต่างชาติ ซึ่งอาจเป็นกิจการที่ชาวต่างชาติเป็นเจ้าของทั้งหมด หรือร่วมทุนกับชาวเวียดนามก็ได้ โดยนักลงทุนจะได้รับอนุญาตให้ดำเนินโครงการในระยะเวลาที่เพียงพอต่อการได้รับทุนคืนและมีผลกำไรที่สมเหตุสมผล ซึ่งมีรูปแบบสัญญา 3 ลักษณะ คือ 1) Build – operate – transfer (BOT) 2) Build – transfer- operate (BTO) และ 3) Build-transfer (BT)



การที่นักลงทุนต่างชาติจะจัดตั้งธุรกิจในรูปแบบใด ขึ้นอยู่กับประเภทของธุรกิจ เงินทุน ความสามารถในการบริหารจัดการ เป็นต้น ทั้งนี้อาจขอคำแนะนำจากนักลงทุนไทยที่ได้ลงทุนในประเทศเวียดนามอยู่ก่อนหรือหน่วยงานต่าง ๆ ของไทยที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนในประเทศเวียดนาม เช่น สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงฮานอย หรือ นครโฮจิมินห์ สมาคมนักธุรกิจไทยในเวียดนาม สภาธุรกิจไทย-เวียดนาม เป็นต้น

### เขตเศรษฐกิจและสิทธิประโยชน์ของนักลงทุนต่างชาติ

ในปี พ.ศ. 2563 ประเทศเวียดนามมีเขตเศรษฐกิจ (Economic Zone) ทั้งหมด 41 เขต พื้นที่ 2,438,633 เฮกเตอร์ (Hector) ครอบคลุม 31 จังหวัด (Jiratikarnsakul, 2020, p. 28) แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ

1. เขตอุตสาหกรรมส่งออก (Export Processing Zone--EPZ)
2. เขตอุตสาหกรรม (Industrial Zone) หรือสวนอุตสาหกรรม (Industrial Park)
3. เขตไฮเทค (High-tech Zone)
4. เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone)

เขตเศรษฐกิจทั้ง 4 ประเภทนี้กระจายตามภูมิภาคต่าง ๆ ของเวียดนาม นักลงทุนจึงสามารถเลือกแหล่งที่ตั้งที่เหมาะสมกับประเภทของอุตสาหกรรม เช่น ธุรกิจอาหารทะเลมักลงทุนในเขตเศรษฐกิจที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ตอนใต้ติดกับแม่น้ำโขง อุตสาหกรรมหนักมักตั้งในเมืองเศรษฐกิจที่สำคัญ เช่น กรุงฮานอย และนครโฮฟองในภาคเหนือ นครโฮจิมินห์ในภาคใต้ เป็นต้น ซึ่งการลงทุนในเขตเศรษฐกิจเหล่านี้ เป็นปัจจัยสำคัญต่อระบบห่วงโซ่อุปทานและช่วยลดต้นทุนการผลิตรวมทั้งได้รับมาตรการคุ้มครองตามมาตรการการลงทุนจากต่างประเทศ

ในการสร้างความมั่นใจต่อนักลงทุนต่างชาติ รัฐบาลเวียดนามมีมาตรการคุ้มครองการลงทุนจากต่างประเทศ ในภาพรวมแล้วไม่แตกต่างจากมาตรการคุ้มครองของประเทศอื่นมากนัก แต่มีประเด็นสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสินค้าไทยโดยตรง คือจะได้รับสิทธิในการจดทะเบียนการค้าและทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ เนื่องจากสินค้าไทยเป็นที่ยอมรับในมาตรฐานคุณภาพจนเป็นที่นิยมของชาวเวียดนามอย่างมาก จึงมีการลอกเลียนแบบอย่างแพร่หลาย ซึ่งนอกจากจะสูญเสียตลาดแก่สินค้าปลอมแปลงที่มีราคาต่ำและคุณภาพไม่ดีแล้ว ยังทำให้สูญเสียภาพลักษณ์ของสินค้าไทย ดังนั้น นักลงทุนไทยจึงควรจดทะเบียนลิขสิทธิ์เพื่อคุ้มครองสิทธิของตนเองและชื่อเสียงของประเทศไทย

สิ่งจูงใจด้านสิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรนั้น นักลงทุนต่างชาติจะได้รับยกเว้นภาษีนำเข้าวัตถุดิบที่ใช้ผลิตเพื่อการส่งออกเป็นระยะเวลาไม่เกิน 270 วันนับตั้งแต่วันนำเข้า ซึ่งช่วยส่งเสริมสภาพคล่องและลดต้นทุนทางการเงินในกรณีที่ต้องกู้ยืมเงินเพื่อชำระค่าภาษีนำเข้า ถ้าหากไปลงทุนในเขตเศรษฐกิจจะได้รับลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตราร้อยละ 10-20 จากอัตราปกติ นับเป็นการลดต้นทุนของการดำเนิน

ธุรกิจตลอดระยะเวลาที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน และยังจ่ายค่าสาธารณูปโภคในอัตราที่ต่ำกว่านอกเขตเศรษฐกิจตลอดระยะเวลาของโครงการลงทุน นับเป็นประเด็นสำคัญที่นักลงทุนควรนำไปประกอบการพิจารณาเลือกแหล่งที่ตั้ง นอกจากนี้ นักลงทุนต่างชาติยังสามารถส่งผลกำไรกลับบริษัทแม่ได้โดยไม่ถูกจัดเก็บภาษี กล่าวอีกนัยคือ ไม่ถูกจัดเก็บภาษีซ้อนดังที่หลายประเทศผู้รับทุนปฏิบัติกัน

ในระหว่างการลงทุนนั้น หากเกิดข้อพิพาทจากการค้าหรือการลงทุนระหว่างผู้ร่วมทุนหรือระหว่างนักลงทุนต่างชาติกับหน่วยงานของเวียดนาม สามารถระงับข้อพิพาทได้ 2 ลักษณะ คือ

1. การระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ
2. การระงับข้อพิพาทโดยศาล

ทั้งนี้ หากคู่ความคิดว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจากคำตัดสินของศาลที่มี 2 ระดับ คือศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์แล้ว สามารถยื่นขอความเป็นธรรมต่อศาลประชาชนสูงสุด (ตั้งอยู่ที่กรุงฮานอย) ซึ่งตรงต่อสมาชิกแห่งชาติของประเทศเวียดนาม

สำหรับด้านสิทธิการใช้ที่ดิน เนื่องจากตามกฎหมายเวียดนามกำหนดให้ที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐบาล นักลงทุนจึงต้องเช่าที่ดินเพื่อการลงทุนและอยู่อาศัย ในกรณีการเช่าที่ดินเพื่อการลงทุน ระยะเวลาของการเช่าที่ดินขึ้นอยู่กับอายุของใบอนุญาตลงทุน (Investment License) เป็นหลัก ปกติจะได้รับสิทธิในการเช่าประมาณ 50 ปี ซึ่งสามารถเช่าที่ดินได้ 3 วิธีคือ 1) กรณีร่วมลงทุนกับหุ้นส่วนชาวเวียดนามที่ได้รับ การจัดสรรสิทธิในการใช้ที่ดินจากรัฐบาล นักลงทุนชาวเวียดนามมักนำสิทธิการเช่าที่ดินจากรัฐบาลมาร่วมลงทุน 2) การเช่าที่ดินจากบริษัทอสังหาริมทรัพย์ที่ได้รับการจัดสรรที่ดินจากรัฐบาล ซึ่งเป็นที่ดินในเขตอุตสาหกรรม เขตอุตสาหกรรมส่งออก หรือเขตเทคโนโลยีขั้นสูง และ 3) การเช่าที่ดินจากรัฐบาล (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2561, น. 104) อย่างไรก็ตาม หากเป็นการลงทุนนอกเขตเศรษฐกิจแล้ว นักลงทุนควรเช่าที่ดินจากรัฐบาล เพราะการที่รัฐบาลเป็นผู้สัญญาานั้น จะสามารถลดข้อขัดแย้งด้านการเวนคืนที่ดินหรือข้อพิพาทต่าง ๆ กับเจ้าของที่ดินหรือบริเวณใกล้เคียงได้ ส่วนการถือครองกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัย สามารถถือครองกรรมสิทธิ์ประเภทอาคารชุด (คอนโดมิเนียม) หรือหมู่บ้านจัดสรร/บ้านทั่วไป โดยปกติแล้วนักลงทุนมักเลือกถือครองกรรมสิทธิ์อาคารชุด ซึ่งจะได้รับความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตมากกว่า เพราะส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญ

### โอกาสการลงทุนในเวียดนามของนักลงทุนไทย

เนื่องจากประเทศเวียดนามมีประชากรอยู่ในวัยทำงาน (อายุ 15-59 ปี) มากกว่า 63 ล้านคน และมีอายุเฉลี่ยในวัยดังกล่าวอยู่ที่ 36 ปี จึงมีกำลังแรงงานที่ศักยภาพในอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น ในขณะที่ประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาการขาดแคลนแรงงาน จนต้องนำเข้าแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งแรงงานดังกล่าวเป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดอาชญากรรมและการนำเข้าโรคระบาด การขยายฐานการ

ผลิตหรือการย้ายฐานการผลิตของอุตสาหกรรมดังกล่าวไปยังต่างประเทศ จึงสามารถลดปัญหาการขาดแคลนแรงงานและปัญหาต่อเนื่องที่เกิดขึ้น และยังมีค่าจ้างขั้นต่ำเพียงครึ่งหนึ่งของไทย นอกจากนี้ยังสามารถเป็นอุตสาหกรรมต้นน้ำให้แก่อุตสาหกรรมของญี่ปุ่นที่ย้ายฐานการผลิตออกจากประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะการย้ายฐานการผลิตออกจากสาธารณรัฐประชาชนจีน ประกอบกับเวียดนามมีอาหารทะเลและทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ซึ่งนักลงทุนไทยมีความสามารถในการแปรรูป จึงเป็นโอกาสที่จะเข้าไปในอุตสาหกรรมเหล่านี้

นอกจากนี้ เวียดนามยังได้พัฒนาเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออก-ตะวันตก (East-west Economic Corridor) ประกอบกับลักษณะภูมิประเทศของเวียดนามมีลักษณะยาวจากสาธารณรัฐประชาชนจีนจดอ่าวตังเกี๋ย ทำให้ระเบียงเศรษฐกิจนี้เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านถึง 3 เส้นทาง ได้แก่ 1) เวียดนาม-ลาว-ไทย 2) เวียดนาม-กัมพูชา-ไทย และ 3) จีน-เวียดนาม-ลาว-ไทย จึงมีตลาดเพื่อนบ้านที่มีความเป็นอยู่และวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน และยังมีระบบโลจิสติกส์ที่สะดวกและได้เปรียบกว่าประเทศเพื่อนบ้านอื่น ด้านภาชนำเข้าจากประเทศภายใต้ข้อตกลงต่าง ๆ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว จึงทำให้มีตลาดสินค้าขนาดใหญ่ที่นักลงทุนไทยสามารถเข้าไปลงทุนทั้งอุตสาหกรรมการผลิต ธุรกิจการค้า และธุรกิจบริการ

### ข้อจำกัดของการลงทุนในเวียดนาม

แม้ว่าประเทศเวียดนามมีปัจจัยเกื้อหนุนต่อการลงทุน และรัฐบาลได้ให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการลงทุน จนสามารถดึงดูดเงินลงทุนจากต่างประเทศปีละประมาณ 30,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่การลงทุนในประเทศเวียดนามยังมีข้อจำกัดที่สำคัญ ดังนี้

1. ระเบียบกฎเกณฑ์การลงทุนมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยแม้กระทั่งการลงทุนในเขตเศรษฐกิจที่รัฐบาลให้การส่งเสริม ดังนั้นนักลงทุนจึงควรตรวจสอบระเบียบและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่รับผิดชอบพื้นที่เสียก่อน
2. ระเบียบกฎเกณฑ์ของการลงทุนในแต่ละจังหวัดมีความแตกต่างกัน โดยอำนาจตัดสินใจในการปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งรัฐบาลเวียดนามให้สิทธิขาดแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดในการดำเนินการใด ๆ ภายในเขตปกครอง
3. มีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาสูง โดยเฉพาะสินค้าของประเทศไทยมีคุณภาพดี เป็นที่นิยมของชาวเวียดนาม จึงมีการปลอมแปลงสินค้าไทยที่มีราคาสูงกว่าสินค้าที่ผลิตในประเทศเวียดนามและสินค้านำเข้าจากสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งมีราคาต่ำและคุณภาพด้อยกว่าสินค้าไทย
4. การสรรหาบุคลากรที่มีความรักดีต่อองค์กรค่อนข้างยาก แม้ว่าประเทศเวียดนามได้พัฒนาทรัพยากรบุคคลมากกว่าประเทศอื่นในแถบ CLMV แต่โดยพื้นฐานแล้วชาวเวียดนามส่วนใหญ่มีความรักดีต่อองค์กรไม่มากเท่าที่ควร

5. การสรรหาพื้นที่เพื่อตั้งโรงงาน ต้องศึกษาระเบียบกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้พื้นที่ของแต่ละจังหวัดอย่างถี่ถ้วน ซึ่งแต่ละจังหวัดมีความแตกต่างกันและมีข้อยกเว้นต่าง ๆ มากมาย เช่น ห้ามใช้พื้นที่ผิวดินวัตถุประสงคฺจากที่อื่นขอไว้ หรือเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ของการใช้พื้นที่ในภายหลัง อันเป็นอุปสรรคต่อนักลงทุนในการปรับเปลี่ยนสภาพการลงทุนอย่างมาก และระเบียบกฎเกณฑ์ดังกล่าวยังเปลี่ยนแปลงบ่อยมาก ดังนั้น ก่อนที่จะปรับเปลี่ยนการใช้พื้นที่จะต้องศึกษาระเบียบกฎเกณฑ์เสียก่อน

จากข้อจำกัดที่สำคัญดังกล่าว นักลงทุนไทยที่สนใจลงทุนในเวียดนามจึงควรดำเนินการในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาข้อมูลและเดินทางไปดูสภาพการค้าการลงทุนที่เป็นจริง ซึ่งอาจติดต่อผ่านสถานทูตไทยประจำประเทศเวียดนาม หรือหน่วยงานต่าง ๆ ของไทยที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนในเวียดนามดังที่ได้กล่าวมาแล้ว รวมทั้งนักลงทุนไทยที่ได้เข้าไปประกอบกิจการอยู่ก่อน จะทำให้ได้รับข้อมูลที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง อันเป็นประโยชน์ต่อการลงทุน

2. ใช้บริการนักกฎหมายมืออาชีพหรือสำนักงานกฎหมายระหว่างประเทศของไทยที่ตั้งสำนักงานในกรุงฮานอยหรือนครโฮจิมินห์ เนื่องจากกฎหมายเวียดนามเปลี่ยนแปลงบ่อยและมักปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว

3. เรียนภาษาเวียดนามหรือว่าจ้างพนักงานชาวเวียดนามที่สำเร็จการศึกษาภาควิชาภาษาไทยในระดับปริญญาตรี ซึ่งปัจจุบันได้มีการเปิดสอนกันอย่างแพร่หลาย เพื่อให้สามารถสื่อสารกับพนักงานทุกระดับได้อย่างถูกต้อง ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการทำงานร่วมกัน

4. เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ นักลงทุนควรจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าและทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศเวียดนาม เพื่อรักษาชื่อเสียงของสินค้าไทยและผลประโยชน์จากการลงทุน

5. ควรเข้าร่วมเป็นสมาชิกในองค์กรภาคเอกชนต่าง ๆ ที่ผู้ประกอบการไทยจัดตั้งขึ้น ซึ่งมีหลากหลายองค์กร เช่น สมาคมนักธุรกิจไทยในเวียดนาม สมาคมธุรกิจไทย-เวียดนาม เป็นต้น ซึ่งนอกจากจะเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความคิดเห็นแล้ว ยังสามารถช่วยคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ ได้อีกด้วย

6. การจัดทำสัญญาต่าง ๆ ควรจัดทำอย่างน้อย 2 ภาษา (เช่น ภาษาเวียดนามกับภาษาอังกฤษ ภาษาเวียดนามกับภาษาจีน) ทั้งนี้เพราะหากจัดทำสัญญาเป็นภาษาเวียดนามเพียงฉบับเดียว ซึ่งชาวต่างชาติไม่มีความรู้ภาษาเวียดนามอย่างลึกซึ้ง จึงอาจเกิดปัญหาการตีความแตกต่างกัน จนทำให้นักลงทุนต่างชาติเสียผลประโยชน์ นอกจากนี้สัญญาที่จัดทำขึ้นต้องได้รับการรับรองการแปลภาษาที่ถูกต้องจากสถานทูตหรือสถานกงสุล จึงจะถือว่าเป็นสัญญาที่เป็นทางการ

## สรุป

ในช่วงประมาณทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศเวียดนามได้เป็นที่สนใจของนักลงทุนต่างชาติที่ต้องการย้ายฐานการผลิตหรือขยายฐานการผลิต เนื่องจากมีความได้เปรียบทั้งปัจจัยภายในประเทศ นโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศที่ดึงดูดใจ และยังสามารถดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ระหว่างปี พ.ศ. 2560-2563 มีมูลค่าปีละประมาณ 30,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ต่อปี โดยประเทศไทยมีมูลค่าการลงทุนสะสม (ระหว่าง 1 มกราคม 2530-30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563) เท่ากับ 12,839.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ อยู่ในอันดับ 8 และส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น

อย่างไรก็ตาม ยังมีอุตสาหกรรมที่น่าสนใจสำหรับนักลงทุนไทยได้แก่ อุตสาหกรรมแปรรูปที่ไทยมีความเชี่ยวชาญและประเทศเวียดนามมีทรัพยากรเป็นจำนวนมาก แต่ยังคงขาดแคลนการนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินงาน (know how) การผลิต และเงินทุน อุตสาหกรรมสนับสนุนที่รัฐบาลเวียดนามมีนโยบายส่งเสริม เพื่อผลิตทดแทนการนำเข้าวัตถุดิบและสินค้าขั้นกลางโดยเฉพาะการเป็นอุตสาหกรรมต้นน้ำของบริษัทญี่ปุ่นที่ย้ายฐานการผลิตออกจากจีนและที่มีแผนขยายการผลิต ธุรกิจการค้าปลีกที่กระทรวงอุตสาหกรรมและการค้ามีเป้าหมายให้เกิดมูลค่าการค้าภายในประเทศร้อยละ 13.5 ของ GDP ในปีพ.ศ. 2568 และอุตสาหกรรมปศุสัตว์ที่กระทรวงการเกษตรและพัฒนาชนบทของประเทศเวียดนามกำหนดเป้าหมายให้มีอัตราการขยายตัวของผลผลิตในปี พ.ศ. 2564 ที่ร้อยละ 5-6 และเพิ่มขึ้นในปีต่อ ๆ ไป ซึ่งล้วนเป็นกลุ่มธุรกิจ/อุตสาหกรรมที่นักลงทุนไทยมีศักยภาพที่จะเข้าไปลงทุนเองหรือเป็นพันธมิตรทางธุรกิจกับนักลงทุนเวียดนาม

แต่การลงทุนในประเทศเวียดนามยังมีข้อจำกัดหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องระเบียบกฎเกณฑ์การลงทุนที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยและแตกต่างกันในแต่ละจังหวัด มีการละเมิดลิขสิทธิ์สูง และการขาดความภาคภูมิใจต่อองค์กรของชาวเวียดนาม ดังนั้นก่อนที่จะเข้าไปลงทุนในเวียดนามจึงควรศึกษาข้อมูลและเดินทางไปดูสภาพการการค้าการลงทุนที่เป็นจริง ปริญญาโทกฎหมายไทยที่จัดตั้งสำนักงานในเวียดนาม ตลอดจนควรเรียนรู้ภาษาเวียดนามเพื่อประโยชน์ในการสื่อสาร

## เอกสารอ้างอิง

กรมประชาสัมพันธ์ศูนย์ข้อมูลข่าวสารอาเซียน. (2558). ประวัติศาสตร์เวียดนาม. สืบค้นจาก

[http://www.asean thai.net/ewt\\_news.php?nid=4038&filename=index](http://www.asean thai.net/ewt_news.php?nid=4038&filename=index)

กระทรวงพาณิชย์, สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงฮานอย. (2563). ญี่ปุ่นส่งเสริมให้บริษัท

15 ราย ย้ายโรงงานมาที่เวียดนาม. สืบค้นจาก

[https://www.ditp.go.th/contents\\_attach/637305/637305.pdf](https://www.ditp.go.th/contents_attach/637305/637305.pdf)

- กระทรวงพาณิชย์, สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงฮานอย. (2563). รายงานสถานการณ์เศรษฐกิจระหว่างประเทศ: สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ประจำเดือนพฤศจิกายน 2563. สืบค้นจาก [https://www.ditp.go.th/contents\\_attach/670604/670604.pdf](https://www.ditp.go.th/contents_attach/670604/670604.pdf)
- กระทรวงพาณิชย์, สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงฮานอย. (2564). รายงานสถานการณ์เศรษฐกิจระหว่างประเทศ: สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ประจำเดือน ธันวาคม 2563. สืบค้นจาก [https://www.ditp.go.th/contents\\_attach/690887/690887.pdf](https://www.ditp.go.th/contents_attach/690887/690887.pdf)
- กระทรวงพาณิชย์, สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ นครโฮจิมินห์. (2564). รายงานสถานการณ์สถานการณ์การลงทุนของเวียดนามในเดือนธันวาคม 2563. สืบค้นจาก [https://www.ditp.go.th/contents\\_attach/690887/690887.pdf](https://www.ditp.go.th/contents_attach/690887/690887.pdf)
- กระทรวงพาณิชย์, กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. (2561). คู่มือโอกาสและทิศทางการลงทุนในเวียดนาม. สืบค้นจาก [https://www.ditp.go.th/ditp\\_web61/article\\_sub\\_view.php?filename=contents\\_attach/540248/540248.pdf&title=540248&cate=1002&d=0](https://www.ditp.go.th/ditp_web61/article_sub_view.php?filename=contents_attach/540248/540248.pdf&title=540248&cate=1002&d=0)
- พินิจเอส. (2564, 12 สิงหาคม). เวียดนามผงาด. *ไทยรัฐ*, น.8.
- ธนวัฒน์ พินิตพงศ์ศรี และณัฐพล จรูญพิพัฒน์กุล.(2563). *เจาะลึกความสามารถในการแข่งขันของเวียดนาม* [FAQ Focused and Quick, Issme178]. สืบค้นจาก <https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/ArticleAndResearch/Pages/FAQ178.aspx>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย,ฝ่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ. (2564). สรุปภาวะเศรษฐกิจ-การเงิน 2563-2564. สืบค้นจาก <https://www.bots.or.th/>
- สำนักข่าว Infoquest. (2563). เวียดนามปรับสถานการณ์ GDP ปี 2564 เป็น 6.5% แม้เผชิญโควิด-ภัยธรรมชาติ, สืบค้นจาก <https://www.infoquest.co.th/2020/55821>
- สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ นครโฮจิมินห์. (2564). *การเติบโตของตลาดค้าปลีกของเวียดนาม* [ข่าวเด่นประจำสัปดาห์จาก สดต. ณ นครโฮจิมินห์ ระหว่างวันที่ 13-19 มกราคม 2564]. สืบค้นจาก [https://www.ditp.go.th/contents\\_attach/709392/709392.pdf](https://www.ditp.go.th/contents_attach/709392/709392.pdf)
- สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ นครโฮจิมินห์, ศูนย์พัฒนาการค้าและธุรกิจอาเซียน. (ม.ป.ป.). ข้อมูลการลงทุนในเวียดนาม. สืบค้นจาก [https://ditp.go.th/contents\\_attach/92832/92832.pdf](https://ditp.go.th/contents_attach/92832/92832.pdf)
- หอการค้าและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย. (2554). คู่มือการค้าการลงทุนสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม. สืบค้นจาก <https://sme.go.th/>
- Jiratikarnsakul, V. (2020). CLMVI market and investment opportunities: Vietnam focus. Retrieved from <https://www.wha-industrialestate.com/en/management-structure/>

- SCB Economic Intelligence Center. (2019). CLMV monitor Q1 2019. Retrieved from [https://www.scbeic.com/th/detail/file/product/5845/fac13lx2dv/CLMV\\_Q1\\_2019\\_TH\\_2019\\_0313\\_External\\_Final.pdf](https://www.scbeic.com/th/detail/file/product/5845/fac13lx2dv/CLMV_Q1_2019_TH_2019_0313_External_Final.pdf)
- Vietnam News Agency. (2020, December 21). Nearly 47 percent of Japanese Firms in Vietnam plan Expansion. Retrieved from <https://en.vietnamplus.vn/nearly-47-percent-of-japanese-firms-in-vietnam-plan-expansion/196113.vnp>